Selvitys mahdollisuudesta täsmentää lähikoulun osoittamisen periaatteita yksittäistapauksissa / Utredning av möjligheten att precisera principerna för anvisande av närskola i enskilda fall

Koulutusvaliokunta / Utskottet för utbildning 18.11.2026

996/12.00.00/2026

Valmistelija / Beredare: vt. opetuspäällikkö / tf undervisningschef Josefin Svedin, josefin.svedin(at)sipoo.fi

Sipoon kunta noudattaa oppilaiden sijoittamisessa perusopetukseen lähikouluperiaatetta. Lähikouluperiaate perustuu ensisijaisesti perusopetuslain (628/1998) 6 §:ään. Lisäksi oppilaaksiottoa ja lähikoulun määräytymistä säätelevät erityisesti perusopetuslain 4, 28 ja 32 §. Lähikouluperiaate muodostaa tärkeän perustan koulutuksen yhdenvertaiselle, läpinäkyvälle ja tarkoituksenmukaiselle järjestämiselle sekä kouluverkon suunnittelulle.

Perusopetuslain 29 §:ssä säädetään oikeudesta turvalliseen opiskeluympäristöön. Perusopetuslain 20 a §:ssä puolestaan säädetään oppilaan oikeudesta oppimisen ja koulunkäynnin tukeen.

Sipoon kunnassa koulutusjaostot tekevät päätökset oppilaaksiottokriteereistä ja oppilaaksiottoalueista. Kunnassa on käytössä lähikouluperiaatteesta poikkeavia järjestelyjä tilanteissa, joissa oppilaalle osoitetaan paikka erityisluokalta. Tällöin lähikoulu määräytyy oppilaan tuen tarpeen eikä yksinomaan oppilaaksiottoalueen perusteella, koska erityisluokkia ei ole kaikissa kunnan kouluissa. Vaativaa tukea tarvitsevien oppilaiden osalta Sipoon kunta tekee yhteistyötä Rykmentinpuiston koulun, Valteri-koulun sekä Åshöjdens skolanin kanssa. Oppimisen tuen lainsäädännön uudistuksen myötä myös erityisluokanopettajan antama opetus pienryhmässä on tukimuoto, jota ei ole tarjolla kaikissa kouluissa.

Yksittäisissä tapauksissa voi tämän lisäksi ilmetä tilanteita, joissa oppilaalle osoitettu lähikoulu ei enää näyttäydy tarkoituksenmukaisimpana ratkaisuna oppilaan koulunkäynnin kannalta. Kyse voi olla esimerkiksi oppilaan terveyteen tai opetukseen osallistumisen mahdollisuuksiin vaikuttavista tekijöistä. Tällaisissa tilanteissa lähikouluperiaatteen mukainen opiskeluympäristö voi osoittautua esimerkiksi terveydellisestä näkökulmasta sellaiseksi, ettei lain tarkoittama oikeus koulunkäyntiin tosiasiallisesti toteudu.

Nykyisen käytännön mukaan huoltajia ohjataan hakemaan oppilaalle toissijaista koulupaikkaa, mikäli he toivovat muuta koulua kuin oppilaalle osoitettua lähikoulua. Toissijaisen koulupaikan myöntäminen edellyttää kuitenkin vapaita oppilaspaikkoja, eikä siihen sisälly oikeutta koulukuljetukseen. Tämä voi käytännössä rajoittaa joidenkin perheiden mahdollisuuksia koulun vaihtamiseen, minkä seurauksena oppilaan oikeus koulunkäyntiin voi vaarantua.

Tämän vuoksi toimiala pitää tarpeellisena selvittää mahdollisuutta osoittaa poikkeuksellisissa tilanteissa yksilöllisen harkinnan perusteella muu koulupaikka silloin, kun sen arvioidaan parhaiten turvaavan oppilaan oikeuden opetukseen, hyvinvointiin ja tarkoituksenmukaiseen koulunkäyntiin. Tarkoituksena ei ole laajentaa huoltajien oikeutta koulun valintaan eikä luopua lähikouluperiaatteesta.

Poikkeamismahdollisuuteen liittyy useita oikeudellisia näkökulmia, minkä vuoksi toimiala on alustavasti konsultoinut alan juristeja. Käytyjen

keskustelujen perusteella käsitys on, ettei lainsäädäntö estä koulutuksen järjestäjää määrittelemästä nykyistä tarkempia periaatteita tilanteisiin, joissa oppilaan etu edellyttää yksittäistapauksessa poikkeavaa ratkaisua. Keskeistä kuitenkin on, että mahdolliset kriteerit ovat selkeitä, läpinäkyviä ja yhdenvertaisia sekä että päätöksenteon toimivalta määritellään asianmukaisesti.

Esittelijä / Föredragande Koulutusjohtaja / Utbildningsdirektör Eränpalo Tommi

Ehdotus / Förslag

Koulutusvaliokunta merkitsee asian tiedoksi ja toteaa, että toimiala voi jatkaa sellaisten tarkempien periaatteiden tarpeen selvittämistä ja valmistelua, joiden perusteella oppilaalle voitaisiin yksittäistapauksissa osoittaa muu koulupaikka silloin, kun se on oppilaan edun kannalta erityisen perusteltua. Valmistelun lähtökohtana on, että lähikouluperiaate ja oppilaaksiottoalueet säilyvät edelleen oppilaaksioton perustana ja että mahdolliset poikkeamismahdollisuudet ovat rajattuja ja yhdenvertaisesti sovellettavia. Koulutusvaliokunta toteaa lisäksi, että mahdolliset päätökset tällaisista tarkemmista periaatteista tekevät koulutusjaostot, joilla on hallintosäännön mukainen toimivalta asiassa.

====

Utskottet för utbildning antecknar ärendet för kännedom och konstaterar att sektorn kan fortsätta utreda behovet av och beredningen av sådana mer preciserade principer enligt vilka en elev i enskilda fall kan anvisas en annan skolplats när detta är särskilt motiverat med hänsyn till elevens bästa. Utgångspunkten för beredningen är att närskoleprincipen och elevupptagningsområdena även fortsättningsvis utgör grunden för elevantagningen samt att eventuella möjligheter till avvikelse ska vara begränsade och tillämpas på ett likvärdigt sätt. Utskottet för utbildning konstaterar dessutom att eventuella beslut om sådana mer preciserade principer fattas av utbildningssektionerna som enligt förvaltningsstadgan har behörighet i ärendet.

Käsittely / Behandling

Päätös / Beslut

Liitteet / Bilagor